

סיוע לנשים בשעת חירום

הצעה להחלטה

מ ת ל י ט י ס, בהמשך להחלטת ממשלה מס' 1845 מיום 4.9.2022 בנושא "הטמעת חשיבה מגדרית בגיבוש מדיניות ובקבלת החלטות במצבי חירום", בהתייחס לכך שבשעת חירום לאומית נדרש לתאם את פעילות הממשלה, הרשויות המקומיות והחברה האזרחית המעמידים מענים מגוונים לנשים, וליתן התייחסות לאופן מתן הסיוע לנשים בעת החירום ובמהלך החזרה לשגרה ובמטרה לייצר תמונת מצב על מצבן של נשים המציגה מידע, נתונים ופערי טיפול, לזהות מגמות וליצור מענה מותאם, אחוד ומגובש בתחום. זאת, תוך הגברת שיתוף הפעולה והתיאום הפנים ממשלתי, התיאום בין הממשלה לבין הרשויות המקומיות והחברה האזרחית ועל מנת לבצע היערכות אסטרטגית מתואמת צופה פני עתיד בתחום המענים לנשים בשעת חירום מבלי לגרוע מסמכותו של כל משרד ממשלתי ביחס לתהליכי עבודה והקמת שירותים המבוצעים על ידו -

א. להטיל על הרשות לקידום מעמד האישה (להלן: "הרשות") לתאם את תחום הסיוע לנשים בשעת חירום כמפורט להלן.

ב. הרשות תשמש כגוף המטה האמון על תיאום הפעילות הממשלתית הנותנת מענה לצרכים הייחודיים של נשים בשעת חירום.

ג. הרשות תקים מרכז מידע לאומי (להלן – המרכז) שתפקידו העיקרי יהיו:

1. סיוע לרשות בקביעת תמונת מצב לאומית של ההיערכות למתן המענים לנשים בשעת חירום ושל הוצאתם לפועל ובכלל זה:

- מיפוי של נתוני מידע וכלל גורמי הסיוע בממשלה ובחברה האזרחית, שהינם בעלי יכולות להעמיד מענים לנשים בשעת חירום, לרבות קבוצות מתנדבים רלוונטיים. המידע יהיה מצרפי (אגרגטיבי) ולא פרטני ויתבסס על מערכות מידע קיימות שבידי גורמי הסיוע הנ"ל וישמש גם לטובת גיבוש תמונת המצב הלאומית על ידי מערך הדיגיטל הלאומי.

- ביצוע תהליכים המאפשרים העברת מידע רלוונטי בין גורמי הסיוע לנשים בשעת חירום במשרדי הממשלה, ברשויות המקומיות ובגופים ציבוריים רלוונטיים, בכפוף לכל דין לרבות לפרק ד' לחוק הגנת הפרטיות תשמ"א 1981.

- העלאת המודעות בקרב גורמי הסיוע לצרכים הנדרשים בשעת חירום עבור נשים.

- גיבוש המלצות למתן מענה מיטבי לצרכים שמופ, הן על בסיס שימוש בפתרונות זמינים והן באמצעות פיתוח כלים ממשלתיים שאינם בנמצא.

- המרכז יבצע פעולות להעלאת המודעות להיערכות לשעת חירום וחיזוק תחושת החוסן בקרב נשים לרבות באמצעות ביצוע הדרכות תוך התייחסות לאוכלוסיות הגיוון בקרב הנשים. ככל שהפעולות הן במסגרת השירותים שבאחריות משרד יעודי, הנושא יעשה תוך שיתוף פעולה עמו.

2. חיזוק יכולת הרשות המקומית לסייע לנשים בשעת חירום:
- המרכז יפעל למיפוי הצרכים וחיזוק המענים הניתנים לנשים בקרב הרשויות המקומיות.
 - המרכז יבצע פעולות הדרכה לבעלי תפקידים ברשות המקומית, לרבות ליועצות לקידום מעמד האישה ברשות המקומית, לשם סיוע לנשים לשעת חירום. ככל שהפעולות הן במסגרת השירותים שבאחריות משרד יעודי, הנושא יעשה תוך שיתוף פעולה עמו.
3. הנגשת מידע רלוונטי לנשים באוכלוסיות שונות בשעת חירום על ידי המרכז או באמצעות הרשות המקומית וארגונים בקהילה, ככל שבמסגרת השירותים שבאחריות משרד יעודי, הנושא יעשה תוך שיתוף פעולה עמו.
- המרכז יבצע מיפוי של הדרכים בשגרה ובחירום, שבאמצעותן ניתן להעביר מידע רלוונטי לנשים לרבות לנשים שאינן בעלות כישורים או אמצעים לעשות שימוש באמצעים דיגיטליים, ויפעל להנגישו.
 - הרשות תפעיל במסגרת המרכז מוקד סיוע לנשים בשעת חירום שיפעל, ככל שהדבר נדרש ובהתאם לצורך, במתכונת של מענה 24 שעות ביממה ויסייע לנשים בבירור זכויותיהן ככל הנדרש מול משרדי הממשלה, רשויות ממשלתיות, גופים ציבוריים, וגופים רלוונטיים אחרים וכן מעקב אחר הטיפול בפניות.
4. פיתוח, קידום והטמעת כלים דיגיטליים לסיוע לנשים בשעת חירום:
- המרכז ישתף פעולה עם גופים יעודים שמפתחים כלים דיגיטליים רלוונטיים.
 - המרכז יפעל ליצירת תיאום בין מרכזי מידע ונותני שירותים ממשלתיים רלוונטיים לסיוע לנשים בשעת חירום.
 - המרכז יקיים מערכת דיגיטלית להצגת תמונת מצב בנושא הסיוע לנשים בשעת חירום המאפשרת פילוח מבוסס נתונים דמוגרפיים וגיאוגרפיים.
- ד. בהמשך לסעיף 129 לדו"ח הוועדה המייעצת למטה לביטחון לאומי בנושא הטמעת חשיבה מגדרית בעת גיבוש המלצות למדיניות לאומית על ידי המל"ל במצבי חירום שונים, הרשות בתיאום עם המטה לביטחון לאומי ורשות החירום הלאומית תגבש מדריך להטמעת חשיבה מגדרית בעת קבלת החלטות מדיניות במצבי חירום אשר יתייחס לכל, איום ייחוס בנפרד, ולכלל המנגנונים העוסקים בחירום תוך התייחסות לאוכלוסיות גיוון בקרב נשים וייצוג הולם של נשים במוקדי קבלת החלטות.
- ה. הרשות תקדם שיתופי פעולה רב מגזריים, תקיים הליכי שיתוף ציבור ותסתייע ביועצים וצוותי מחקר חיצוניים על מנת לבצע את תפקידיה בתחום בתיאום עם אגף ממשל וחברה במשרד ראש הממשלה המפעיל את השולחן הרב מגזרי בחירום מתוקף החלטת ממשלה מס' 3190 מיום 24.2.2008 וזאת במידת הצורך ובכפוף לכל דין.
- ו. הרשות תגיש אחת לשנה באמצעות השרה לשוויון חברתי וקידום מעמד האישה דו"ח פעילות שנתי ביחס לפעילות הקבועה בגוף ההחלטה שלעיל לראש הממשלה, לראש המטה לביטחון לאומי, לראש רשות החירום הלאומית (רמ"ל) במשרד הביטחון ולוועדה לקידום מעמד האישה בכנסת.

ז. למען הסר ספק, הרשות תפעל לקידום תפקידיה בשיתוף פעולה עם משרדי הממשלה. משרדי הממשלה, בפעולתם בתחומי אחריותם וסמכותם בקשר עם התחום, לא יהיו כפופים להחלטות הרשות.

דברי הסבר

רקע כללי

בהתאם לסעיף 5 (1) לחוק הרשות לקידום מעמד האישה (להלן – הרשות) תפקידי הרשות כוללים "לעודד, לתאם ולקדם את פעולות משרדי הממשלה, הרשויות המקומיות וגופים אחרים הפועלים בתחומי פעולתה של הרשות". תפקיד נוסף מוגדר בסעיף 5(7) לחוק "לרכז מידע ונתונים וליזום מחקרים בתחומי פעולתה של הרשות".

בנוסף, בהחלטת ממשלה מספר 1845 מיום 4.9.2022 (להלן – החלטה 1845) נקבע, בהמשך להמלצות צוות מיינץ למטה לביטחון לאומי, כי הממשלה רואה חשיבות רבה בחתירה לשוויון מגדרי בכל תחומי החיים ובעשייה הממשלתית ובפרט מתוך כך מאמצת את העיקרון שלפיו יש להטמיע חשיבה מגדרית בעשייה הממשלתית במצבי חירום ולשאוף לשוויון מגדרי בגופים מקבלי ההחלטות במצבי חירום. עוד נקבע כי תובא החלטת המשך לתכנית יישומית שתכלול צעדים מוסכמים לביצוע ביחס להמלצות.

ישראל במלחמה בעקבות מתקפת טרור רצחנית מרצועת עזה, על ישראל ב-7 לאוקטובר 2023. מלחמה היא אירוע דרמטי שיש לו השלכות רבות, חברתיות וכלכליות, על אוכלוסיית הנשים. הניסיון מלמד שנשים הן אחת הקבוצות הראשונות להיפגע בעתות מלחמה.

העדר חשיבה מגדרית במצב החירום אינו פוגע רק באוכלוסיית הנשים, אלא כפועל יוצא נפגעת האוכלוסייה בכללותה – נשים, גברים וילדים כאחד, באופן שעלול לפגוע בחוסנה של מדינת ישראל אל מול האתגרים הנציבים לנו כחברה.

היום, הנשים אינן עוד בעורף בלבד הן גם בחזית המאמץ המלחמתי. הבנת הצרכים והאתגרים הייחודיים להן ומתן מענה מותאם אינו רק ציווי מוסרי אלא גם הכרח אסטרטגי ונדרש לתפקודה של החברה.

עם פרוץ מלחמת "חרבות ברזל", הרשות החלה בדיאלוג מתמיד עם משרדי ממשלה, יועצות לקידום מעמד האישה ברשויות המקומיות והחברה האזרחית לשם מיפוי וזיהוי חסמים וצרכים של נשים תוך התייחסות לאוכלוסיות גיוון בקרב הנשים. הרשות שמה לעצמה למטרה לפעול למעקב ובקרה בתחומים תחת סמכותה בעת חירום כמו כן, לפעול לשילוב היבטים מגדריים במדיניות תוך תיאום עם משרדי הממשלה, רשויות מקומיות וחברה אזרחית. לאחר בחינה מעמיקה שביצעה הרשות נמצא כי עולה דרישה גוברת בעת חירום לליווי והדרכה, לסיוע בניהול קהילות חוסן ותמיכה לנשים ברשויות המקומיות ולמיפוי צרכי נשים ומתן מענה מותאם לנשים בקהילה.

עוד הרשות פעלה לפתיחת מוקד סיוע המהווה מוקד חירום ייעודי לנשים שמטרתו לתת מענה ראשוני לצרכים הייחודיים של נשים בימים המורכבים העוברים עלינו. הרשות מכירה כי במצב בו העורף הפך לחזית נשים נדרשות להתמודדויות שלא הכרנו כמותן, ולאתגרים מורכבים המתנהלים תחת קושי רגשי עצום. צוות הרשות לקידום מעמד האישה עושה הכול כדי להיות כתובת לכל אישה בארץ ולכן נותן מענה 24 שעות ביממה.

בהמשך לעיקרי הצרכים הנדרשים שעלו בדיאלוג נרחב עם משרדי הממשלה, היועצות לקידום מעמד האישה ברשות המקומית והחברה האזרחית ובהמשך לבחינה מעמיקה לאופן ההיערכות ומתן הסיוע הנדרש לנשים בשעת חירום, מוצע להטיל על הרשות לקידום מעמד האישה לתאם את תחום הסיוע לנשים בשעת חירום שיבוצע באמצעות מרכז מידע לאומי שתפעיל, הכל כמפורט בהצעה להחלטה.

יובהר כי ההחלטה דנן היא החלטת המשך להחלטה 1845 בהיבט של קידום חשיבה מגדרית בגיבוש מדיניות ובקבלת החלטות במצבי חירום אך אין לראות בה את התכנית האמורה בסעיף 2 להחלטה 1845.

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

לא רלוונטי

תקציב

לא רלוונטי

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

לא רלוונטי

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

ראש הממשלה – מסכים
שר הבריאות – מסכים
שר הפנים – מסכים
שר העבודה – מסכים
שר הרווחה והביטחון החברתי – מסכים
שר הביטחון – מסכים
שר הכלכלה והתעשייה – מסכים

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטת ממשלה מס' 1845 מיום 4.9.2022

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצ"ב חוות דעת

סיווגים

סיווג ראשי: 05 ממשלה

תחום פעולה עיקרי: 01 חוץ וביטחון

מגישה: השרה לשוויון חברתי וקידום
מעמד האישה

י"ט בתמוז התשפ"ד
25 ביולי 2024

ירושלים, י"ב תמוז, תשפ"ד
18 יולי, 2024

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים

נושא הצעת ההחלטה:

סיוע לנשים בשעת חירום

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

סעיף 4 לחוק הרשות לקידום מעמד האישה תשנ"ח 1998 (להלן – החוק) קובע כי הרשות לקידום מעמד האישה (להלן – הרשות) תגבש, תקדם ותעודד מדיניות ופעילות לקידום מעמד האישה, לקידום השוויון בין המינים, לביעור ההפליה נגד נשים ובכלל זה למניעת אלימות נגד נשים (להלן – תחומי פעולתה של הרשות). בסעיף 5 לחוק נקבע כי תפקידי הרשות כוללים "לעודד, לתאם ולקדם את פעולות משרדי הממשלה, הרשויות המקומיות וגופים אחרים הפועלים בתחומי פעולתה של הרשות"; וכן "לרכז מידע ונתונים וליזום מחקרים בתחומי פעולתה של הרשות".

החלטת ממשלה מספר 1845 מיום 4.9.2022 בעניין "הטמעת חשיבה מגדרית בגיבוש מדיניות ובקבלת החלטות במצבי חירום" (להלן – החלטה 1845) קבעה, בהמשך להמלצות צוות מייץ למטה לביטחון לאומי בנושא "הטמעת חשיבה מגדרית בעת גיבוש המלצות למדיניות לאומית במצבי חירום" (להלן – ההמלצות), כי הממשלה רואה חשיבות רבה בחתירה לשוויון מגדרי בכל תחומי החיים ובעשייה הממשלתית בפרט ומתוך כך מאמצת את העיקרון שלפיו יש להטמיע חשיבה מגדרית בעשייה הממשלתית במצבי חירום ולשאוף לשוויון מגדרי בגופים מקבלי ההחלטות במצבי חירום. עוד נקבע, בסעיף 2, כי תובא החלטת המשך לתכנית יישומית שתכלול צעדים מוסכמים לביצוע ביחס להמלצות.

בהצעת ההחלטה מבוקש להטיל על הרשות לתאם את תחום הסיוע לנשים בשעת חירום כמפורט בהצעה להחלטה.

מוצע כי הרשות תשמש כגוף המטה האמון על תיאום הפעילות הממשלתית הנותנת מענה לצרכים הייחודיים של נשים בשעת חירום.

עוד מוצע כי הרשות תקים מרכז מידע לאומי (להלן – המרכז) שתפקידו העיקרי יהיו סיוע לרשות בקביעת תמונת מצב לאומית של ההיערכות למתן המענים לנשים בשעת חירום ושל הוצאתם לפועל; חיזוק יכולת הרשות המקומית לסייע לנשים בשעת חירום; הנגשת מידע רלוונטי לנשים באוכלוסיות שונות בשעת חירום באמצעות הרשות המקומית וארגונים בקהילה (ככל שבמסגרת השירותים שבאחריות משרד יעודי, הנושא יעשה תוך שיתוף פעולה עמו); פיתוח, קידום והטמעת כלים דיגיטליים לסיוע לנשים בשעת חירום; והכל כמפורט בהצעה להחלטה. בהצעה מודגש כי ביצוע תהליכים המאפשרים העברת מידע רלוונטי בין גורמי הסיוע לנשים בשעת חירום בגופים ציבוריים כפוף לכל דין לרבות לפרק ד' לחוק הגנת הפרטיות תשמ"א 1981 שעניינו "מסירת מידע או ידיעות מאת גופים ציבוריים".

בסעיף 129 להמלצות נקבע "הוועדה ממליצה להטיל על הוועדה המייעצת לראש המל"ל האחריות לגיבוש מדריך להטמעת חשיבה מגדרית בעת קבלת החלטות מדיניות במצבי חירום אשר יתייחס לכל איום ייחוס בנפרד ולכלל המנגנונים העוסקים בחירום. המדריך יגובש על ידי הוועדה המייעצת לר" המל"ל יחד עם רשות החירום הלאומית ורשות לקידום מעמד האישה". בחמשך לכך מוצע, כי הרשות בתיאום עם המטה לביטחון לאומי ורשות החירום הלאומית תגבש מדריך להטמעת חשיבה מגדרית בעת קבלת החלטות מדיניות במצבי חירום כמפורט בהצעה להחלטה.

מוצע כי הרשות תגיש באמצעות השרה לשוויון חברתי וקידום מעמד האישה לגורמים שונים דו"ח פעילות שנתי ביחס לפעילות המפורטת בהחלטה המוצעת.

בהצעת ההחלטה מובהר כי הדברים הם מבלי לגרוע מסמכותו של כל משרד ממשלתי ביחס לתהליכי עבודה והקמת שירותים המבוצעים על ידו וכי הרשות תפעל לקידום תפקידיה בשיתוף פעולה עם משרדי הממשלה. משרדי הממשלה, בפעולתם בתחומי אחריותם וסמכותם בקשר עם התחום, לא יהיו כפופים להחלטות הרשות.

בדברי ההסבר להצעת ההחלטה מובהר כי ההחלטה המוצעת היא החלטת המשך להחלטה 1845 בהיבט של קידום חשיבה מגדרית בגיבוש מדיניות ובקבלת החלטות במצבי חירום אך אין לראות בה את התכנית האמורה בסעיף 2 להחלטה 1845.

הרשות תפעל ליישום תפקידיה בכפוף להוראות כל דין החל על העניין, ובכלל זה בהקשרים הרלוונטיים דיני המכרזים.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

ההצעה להחלטה אינה מעוררת קשיים משפטיים.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שההצעה נוגעת להם:

הצעת ההחלטה הופצה ליועצים המשפטיים הרלוונטיים. הלשכות המשפטיות של משרד ראש הממשלה, משרד הפנים, משרד הרווחה והביטחון החברתי, משרד הבריאות ומשרד הביטחון אישרו כי אין הערות משפטיות.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

אני מאשר כי אין מניעה משפטית לאישור הצעת ההחלטה.

סורל הרלב, עו"ד
היועץ המשפטי